

ЦИВІЛЬНЕ ПРАВО ТА ПРОЦЕС

Абрамова О.П.

студентка,

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ВИКОНАННЯ СУДОВИХ РІШЕНЬ У СПРАВАХ ПРО НАДАННЯ МЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ У ПРИМУСОВОМУ ПОРЯДКУ

Завданнями цивільного судочинства є справедливий, неупереджений та своєчасний розгляд і вирішення цивільних справ з метою захисту порушених, невизнаних або оспорюваних прав, свобод чи інтересів фізичних осіб, прав та інтересів юридичних осіб, інтересів держави. Не виконання судових рішень, які набрали законної сили нівелює саму суть призначення правосуддя, а тому забезпечення реалізації судового рішення залишається актуальним.

Питаннями виконання судових рішень займалися такі вчені як С. Н. Абрамов, С. С. Бичкова, В. В. Комаров, Р. О. Ляшенко, Н. А. Сергієнко, С. Я. Фурса, Н. О. Чечіна, М. Й. Штефан та інші.

Дослідити проблему виконання судових рішень, які набрали законної сили у справах про надання психіатричної допомоги у примусовому порядку, а також висловити пропозиції щодо усунення наявних законодавчих прогалин для удосконалення цивільного процесуального законодавства України.

За чинним законодавством України, остаточне рішення про прийом або поміщення хворої людини на психіатричний огляд до психіатричного лікувального закладу в примусовому порядку може прийняти тільки суд. Дослідивши надані та витребувані докази, встановивши всі факти, що мають значення, суд за результатами розгляду справи ухвалює законне та обґрунтоване рішення, яким задовольняє або відхиляє вимогу про надання особі психіатричної допомоги у примусовому порядку.

На практиці залишається не визначеним питання виконання таких судових рішень. Окреме провадження традиційно вважалося таким, що рішенням суду встановлювали юридичні факти і вони не виконувалися в примусовому порядку [3]. Такі рішення відносилися до категорії визнання фактів, але на сьогодні потрібно враховувати нову концепцію, що рішення судів у справах окремого провадження можуть виконуватися державною виконавчою службою.

Судові рішення є обов'язковими не тільки для осіб, щодо яких вони ухвалені, але й для всіх органів державної влади і органів місцевого самоврядування, підприємств, установ, організацій, посадових, службових осіб і громадян.

На думку Р. О. Ляшенка не можна погодитися з положенням частини 2 статті 239 ЦПК, оскільки воно деякою мірою суперечить частині другій ст. 28 Конституції України. Державний виконавець мусить виконувати обов'язкові приписи суду, які відповідають положенням Закону, а тому саме державний виконавець зобов'язаний організувати проведення судово-психіатричної експертизи. Так само, згідно зі ст. 239 ЦПК України можуть підлягати примусовому виконанню державною виконавчою службою ухвала суду про проведення психіатричного огляду особи у примусовому порядку та рішення суду про надання особі амбулаторної психіатричної допомоги, а також про госпіталізацію особи до психіатричного закладу в примусовому порядку. Лише заява про продовження такої госпіталізації не повинна виконуватися в примусовому порядку державною виконавчою службою, оскільки особа й так знаходиться в психіатричному закладі. Але в Законі України «Про виконавче провадження» від 21.04.1999 року № 606-XIV не встановлено особливостей виконання таких рішень і ухвал [1, с. 23-25].

Яскравим підтвердженням недосконалості законодавства в цій частині є судова практика.

Так, рішенням Крюківського районного суду м. Кременчука від 10.09.2013 року було вирішено провести психіатричний огляд в примусовому порядку ОСОБА_2 без його згоди.

Про проведення огляду були повідомлені керівництво Крюківського РВ КМУ УМВС України в Полтавській області, голова правління ОСББ № 76 ОСОБА_4 та син ОСОБА_2. Однак, огляд не вдалося провести, оскільки двері квартири ніхто не відчинив, син ОСОБА_2 відмовився надавати доступ до квартири свого батька, мотивуючи свій вчинок відсутністю ключів та міцністю вхідних дверей до квартири. Голова ОСББ також відмовилася від надання доступу до квартири, оскільки не має на це повноважень та підручних засобів для відкриття дверей. Дільничий інспектор заявив, що до його функцій не входить проникнення до квартири. За таких обставин ОСОБА_2 не був оглянутий.

У справі № 537/202/14-ц за заявою лікаря Кременчуцького обласного психоневрологічного диспансеру ОСОБА_1 про надання доступу до квартири ОСОБА_2 для виконання вищезазначеного рішення суду встановив, що ні інструкцією «Про заходи та організацію взаємодії закладів охорони здоров'я й органів внутрішніх справ, щодо запобігання небезпечним діям з боку осіб, які страждають на тяжкі психічні розлади»,

затвердженою наказом МОЗ України і МВС України від 19.12.2000 року № 346/877, ні Законом України «Про психіатричну допомогу» не визначений порядок щодо примусового входження до помешкання особи з метою її психіатричного огляду без згоди самої особи. А тому Ухвалою від 24.01.2014 року відмовив в задоволенні заяви в.о. головного лікаря Кременчуцького обласного психоневрологічного диспансеру ОСОБА_1 про примусове входження до квартири ОСОБА_2 за адресою АДРЕСА_1 з метою його психіатричного огляду без згоди особи [4].

Відповідно до пункту 4 Прикінцевих та перехідних положень Закону України «Про національну поліцію» від 02.07.2015 року № 580-VIII до приведення законодавства України у відповідність із цим Законом акти законодавства застосовуються в частині, що не суперечить цьому Закону. На сьогодні не було прийнято інструкцій чи інших актів законодавства на врегулювання даної прогалини. Відтак, чинною залишається і інструкція «Про заходи та організацію взаємодії закладів охорони здоров'я й органів внутрішніх справ, щодо запобігання небезпечним діям з боку осіб, які страждають на тяжкі психічні розлади», затверджена наказом МОЗ України і МВС України від 19.12.2000 року № 346/877. Яка хоча і не повно, проте частково продовжує регулювати питання взаємодій відповідних закладів охорони здоров'я з правоохоронними органами.

Крім того, залишається не визначеним питання виписки особи з психіатричного закладу у випадку, якщо суд задовольнить заяву фізичної особи або її законного представника про припинення надання особі психіатричної допомоги у примусовому порядку. Так як статтею 18 Закону України «Про психіатричну допомогу» передбачено лише, що виписка особи, яку було госпіталізовано до психіатричного закладу в примусовому порядку здійснюється за рішенням комісії лікарів-психіатрів або за рішенням суду про відмову в продовженні такої госпіталізації.

1. Доповнити процесуальне законодавство, зокрема статтю 367 ЦПК України, нормою за якою Суд допускає негайне виконання рішень і у справах про проведення психіатричного огляду особи в примусовому порядку, про надання особі амбулаторної психіатричної допомоги та її продовження чи припинення, про госпіталізацію особи до психіатричного закладу у примусовому порядку та про продовження такої госпіталізації чи її припинення.

2. Лікарі згідно із Законом України «Про виконавче провадження» не вправі самостійно здійснювати примусові заходи щодо проведення експертизи чи забезпечити проведення огляду у примусовому порядку, коли особа ухиляється від такого. А тому необхідно доповнити Закон України «Про виконавче провадження» нормою, яка б передбачала привід особи, яка ухиляється від виконання рішення про надання такій особі

психіатричної допомоги у примусовому порядку з одночасним викликом представника психіатричного закладу, до якого має бути поміщено цю особу для передання. За чинним законодавством державний виконавець може в разі неявки боржника без поважних причин виносити постанову про його привід через органи Національної поліції.

3. З метою забезпечення прав особи, щодо якої застосовується примусова госпіталізація, у разі якщо Суд задовольнить заяву такої особи чи її законного представника про припинення госпіталізації, рішення суду повинно містити також пряме розпорядження про необхідність виписки пацієнта з психіатричного стаціонару.

Список використаних джерел:

1. Ляшенко Р. О. Судове рішення та виконавчий лист як виконавчі документи: їх співвідношення та проблеми виконання / Руслан Олегович Ляшенко // Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України. – 2012. – № 4. – С. 83-86.

2. Сергієнко Н. А. Взаємодія судів із органами державної виконавчої служби при виконанні судових рішень у цивільних справах в Україні [Текст] : автореферат дис. канд. юрид. наук : 12.00.03 / Н. А. Сергієнко ; Нац. акад. наук України, Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького. Київ : [б. и.], 2015. – 18 с.

3. Фурса С. Я. Окреме провадження в цивільному процесі України. – К. : Поліграфічний Центр Київського університету імені Тараса Шевченка, 1999. – С. 148-174.

4. Ухвала Крюківський районний суд м. Кременчука Полтавської області від 24 січня 2014 року по справі № 537/202/14-ц [Електронний ресурс] // Єдиний державний реєстр судових рішень. – Режим доступу: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/42251081>

Калініна А.С.

студентка,

Національний університет «Одеська юридична академія»

ЕВТАНАЗІЯ: ВБИВСТВО, ДОЗВОЛЕНЕ ЗАКОНОДАВСТВОМ, ЧИ УЗАКОНЕНА МОЖЛИВІСТЬ ОСОБИ ОБИРАТИ МІЖ ЖИТТЯМ ТА СМЕРТЮ?

Головним, фундаментальним правом людини є право на життя. Саме воно гарантується ст. 27 Конституції України: «кожна людина має невід'ємне право на життя». Право на життя закріплене також і в п. 1 та 2 ст. 281 Цивільного кодексу України: «Фізична особа має невід'ємне право на життя. Фізична особа не може бути позбавлена життя.» Але